

Opis źródła:

Polska Kronika Filmowa (PKF) była cotygodniowym pasmem emitowanym w kinach i w telewizji w latach 1944-1994. Jej zadaniem było dokumentowanie najważniejszych wydarzeń z dziejów Polski Ludowej i jej życia politycznego, społecznego oraz gospodarczego. Jednocześnie była ona ważnym instrumentem propagandowym, szczególnie w okresie stalinowskim (1944-1956). Zwłaszcza w okresie stalinowskim wykorzystywano ją do budowania negatywnego obrazu świata zachodniego. Sporadycznie na jej łamach wyświetlano także materiały pochodzące z kronik zagranicznych, w tym z krajów kapitalistycznych.

Miejsce przechowywania:

Repozytorium Filmoteki Narodowej

Źródło:

PKF

17/53: *Operator was podpatrzył*

<http://www.repozytorium.fn.org.pl/?q=pl/node/7499>

Słowniczek pojęć:

Bikiniarze – subkultura młodzieżowa funkcjonująca w Polsce w latach pięćdziesiątych. Jedną z jej cech charakterystycznych była fascynacją muzyką jazzową i innymi elementami kultury krajów kapitalistycznych.

Bumelanci – w języku propagandy określano tak osoby uchylające się od obowiązku pracy.

Zetempowcy – działacze Związku Młodzieży Polskiej, kontrolowanej przez władze ogólnopolskiej organizacji młodzieżowej.

Pytania do źródła:

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy)

1. W jaki sposób twórcy materiału usiłovali obrzydzić obraz „bikiniarzy” w oczach zwykłych obywateli? Podaj przykład.
2. Wskaż, że materiał był elementem propagandy antyzachodniej.

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony): pytania dla poziomu podstawowego, a ponadto

1. Co twórcy materiału przeciwstawiali subkulturze „bikiniarzy”?
2. Czy w materiale odnajdujemy wezwania do aktywnego zwalczania przedstawionej w nim subkultury?

Wskazówki:

Kronika, która ma częściowo charakter humorystyczny, przedstawia zafascynowanych Zachodem przedstawicieli subkultury „bikiniarzy” jako chuliganów łamiących normy społeczne (nieprzepisowe jeżdżenie tramwajem) i moralne (noszenie krawatów z nagimi kobietami). W ten sposób, bez powoływania się na argumenty *stricte* politycznej, usiłowano obrzydzić jej przedstawicieli „przeciętnemu odbiorcy” ukazując przy okazji „zgniliznę” kultury krajów kapitalistycznej i różne jej elementy, takie jak ekscentryczna jak na owe czasy moda. Kontrast dla sposobu prowadzenia się „bikiniarzy i bumelantów” stanowią różne sankcjonowane przez władze elementy działalności młodzieżowej – udział w ruchu stachanowskim (wykonywanie planów produkcyjnych) i aktywność w Związku Młodzieży Polskiej. Przedstawiona pod koniec filmu zabawa, na której zetempowcy obrzucają człowieka przebranego za „bikiniarza” piłkami, jest wezwaniem do zaangażowania w potępienie ludzi odrzucających normy narzucane przez władze.

Literatura pomocnicza:

Chłopek M., *Bikinarze. Pierwsza polska subkultura*, Warszawa 2005.

Cieśliński M., *Piękniej niż w życiu. Polska Kronika Filmowa 1944–1994*, Warszawa 2006.

Kolorowe ptaki komunizmu. Propagandowy obraz bikiniarzy w Polsce stalinowskiej, online: <https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/propaganda/69828,Kolorowe-ptaki-komunizmu-Propagandowy-obraz-bikiniarzy-w-Polsce-stalinowskiej.html>

Zblewski Z., *Leksykon PRL-u*, Kraków 2000.

Zblewski Z., Dudek A., *Utopia nad Wisłą. Historia Peerełu*, Warszawa 2008.

Najważniejsze cezury:

1944 – 1956 – okres stalinowski w historii Polski Ludowej

Kwiecień 1953 – czas emisji materiału.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Arkadiusz Siwko.